

Кобичева Оксана Станіславівна
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України», м. Суми

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Проектне фінансування для України є відносно новим банківським продуктом. У чистому вигляді його пропонує обмежене коло банків.

Взагалі інвестиційне кредитування в Україні здійснюється з кінця 1990-х років, однак якщо раніше воно здійснювалося по спрощеній схемі і роль банків зводилася лише до кредитування дорогого обладнання для підприємств, то сьогодні воно має дещо інший вигляд. Розвиток світових фінансових ринків, прихід зарубіжних гравців, що спеціалізуються на проектному фінансуванні (ОТП Банк, BNP Paribas) на вітчизняний ринок банківських послуг, а також загальне зростання капіталізації української банківської системи призвели до появи нової банківської послуги – проектного фінансування. Даний вид банківських послуг в Україні впроваджується за класичними методиками міжнародних банків, відповідно до яких реалізація даного виду фінансування потребує створення в кредитних установах окремого спеціалізованого департаменту, який займається виключно проектним фінансуванням.

Одним з основних чинників, що гальмують розвиток проектного фінансування є недосконалість вітчизняної нормативно-правової бази. На сьогодні, реалізація програм проектного фінансування в Україні практично не регулюється законодавством, переважна більшість законодавчих актів лише опосередковано здійснює вплив на реалізацію

механізмів проектного фінансування. Так, законодавчо-нормативним підґрунтям проектного фінансування в Україні є: Закон України «Про банки та банківську діяльність»[3] та Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження змін до Положення «Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків»[10]. Ряд інших рамкових законів, містить окремі норми, що так чи інакше регулюють проектне фінансування. Перш за все, це Господарський кодекс України [2]; ряд законодавчих актів, які регулюють інвестиційну діяльність, а саме: Закони України „Про режим іноземного інвестування”[6], „Про інвестиційну діяльність”[4], „Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)”[8], „Про інноваційну діяльність”[5], „Про захист іноземних інвестицій на Україні”[7], а також Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність”[9] .

Важливим правовим важелем регулювання іноземних інвестицій є міжнародні договори, укладені Україною з багатьма країнами - двосторонні угоди про заохочення і захист інвестицій (капіталовкладень), про усунення подвійного оподаткування. Поки що частка багатосторонніх договорів за участю України залишається відносно невисокою. При цьому слід мати на увазі, що договори, укладені колишньою Українською РСР і СРСР, продовжують діяти у зв'язку з правонаступництвом України.

Однак, слід зазначити, що вітчизняним законодавством не передбачено терміну «проектне фінансування», яке міститься у документах Базельського комітету [1]. В той же час відповідно до поправки до Положення «Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків», затвердженої Постановою Правління Національного банку України від 19.03.2003 р. № 119, поняттю «проектне фінансування» відповідає термін «кредитування під інвестиційний проект» [10]. У даному По-

ложенні зміст цього терміну викладено у наступній редакції: «кредитування під інвестиційний проект – це довгострокове кредитування інвестиційних проектів під майбутні доходи (що має одержати створюване/реконструйоване підприємство та за рахунок яких забезпечуватиметься повернення кредиту), яке передбачає як оцінку банком інвестиційного проекту щодо його фінансової самоокупності, так і практичну реалізацію цього проекту (оцінку бізнес-плану реалізації проекту)»[10].

Згідно з Законом України «Про банки та банківську діяльність» [3] банки можуть бути учасниками проектного фінансування шляхом створення об'єднань у вигляді банківських корпорацій, банківських або фінансових холдингових груп. У Законі чітко визначено умови створення банківських об'єднань, їх типи, функції, умови участі, а також особливості ліквідації або реорганізації.

У статтях 386, 388 Господарського кодексу України [2] містяться вимоги до компаній-позичальників, у засновницькому фонді яких є державний пакет акцій. Згідно з цими вимогами, відтепер компанія-позичальник у обов'язковому порядку має отримати дозвіл на зовнішнє фінансування від Фонду державного майна України, в тому числі дозвіл на відкриття рахунку за кордоном.

Крім того, важливе значення для регулювання діяльності іноземних інвесторів, як учасників проектного фінансування, має Закон України „Про інвестиційну діяльність”[4], який визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України, зміст прав, інтересів і відповідальності суб'єктів інвестиційної діяльності. Поряд з поняттям і видами іноземних інвестицій, а також суб'єктів і об'єктів інвестиційної діяльності, визначено порядок здійснення та загальні засади державного регулювання цієї діяльності в Україні .

Закон України „Про режим іноземного інвестування” [6] визначає види і форми іноземного інвестування в Україні, загальний порядок реєстрації та контролю за здійсненням іноземних інвестицій, загальні засади функціонування підприємств з іноземними інвестиціями, здійснення іноземних інвестицій на основі концесійних договорів, договорів (контрактів) про виробничу кооперацію, спільне виробництво та інші види спільної інвестиційної діяльності.

Література

1. Бурдюгов А. Порядок розрахунку коефіцієнту ризику та норми резервування банку при кредитуванні інвестиційних проектів // Вісник Національного банку України. – 2005. – №1. – С. 4–7.
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – №18, №19-20, №21-22. – Ст.356
3. Про банки та банківську діяльність: Закон України // Вісник НБУ. – 2001. – №1 (додаток) від 30.01.01
4. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 18.09.1991р. № 1560-XII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>
5. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від від 4.08.2002р. №40-IV. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>
6. Про режим іноземного інвестування [Електронний ресурс]: Закон України від 19.03.1996р. №93/96-ВР. – Режим доступу: http://www.in.gov.ua/index.php?get=55&law_id=15
7. Про захист іноземних інвестицій в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 10.09.1991р. № 1540а-XII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1540%E0-12>
8. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) [Електронний ресурс]: Закон України від

- 18.12.2008р. №693-VI.– Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2299-14>
9. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 16.04.1991р. №959-XII – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>
- 10.Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження змін до Положення «Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків»: від 19.03.2003 р. №119 // Офіційний вісник України. – 2003. – №15. – С. 670.

Кобичева, О.С. Правове регулювання проектного фінансування в Україні [Текст] / О.С. Кобичева // Стратегія розвитку України в глобальному середовищі: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (13-15 листопада 2009 р.). - Сімферополь: ВіТроПринт, 2009. - Т.1. - С. 108.